

Yapı Denetim Mevzuatında Tespit Edilen Problemlerin Osmaniye İli Özelinde Değerlendirilmesi

Veysel Burak BOYSAL^{1*}, Şahin Tolga GÜVEL²

¹Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, 80750, Osmaniye

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, 80750, Osmaniye

¹<https://orcid.org/0000-0001-6565-4660>,

²<https://orcid.org/0000-0002-6878-2876>

*Sorumlu yazar: burak.boysal.01@gmail.com

Araştırma Makalesi

Makale Tarihiçesi:

Geliş tarihi: 05.09.2022

Kabul tarihi:06.04.2023

Online Yayınlanma: 04.12.2023

Anahtar Kelimeler:

Yapı

Yapı denetim

İnşaat sektörü

Yapı denetim firmaları

Ruhsat düzenleyen idareler

ÖZ

Türkiye, deprem kuşağında yer almakta olup, geçmişte yaşanan büyük ölçekli depremler sebebiyle çok acı deneyimler yaşamıştır. 1999 yılı Ağustos ayında yaşanan Marmara depremi sonrasında, yapı denetim sisteminde esaslı bir değişiklik yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Yapıların depreme karşı dayanımını sağlamak amacı ile; 13 Temmuz 2001 tarihli Resmî Gazetede 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Yapı Denetimi Uygulama ve Esasları Yönetmeliği de bu kanun esas alınarak hazırlanmıştır. Bu tarihten itibaren kanun ve yönetmelik 19 pilot ilde uygulanmaya başlamıştır. 01 Ocak 2011 tarihinden itibaren ise ülke genelinde kanun ve yönetmelik uygulanmaya girmiştir. Bu çalışmada, 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği ile sınırları çizilen yapı denetim mevzuatı ele alınmıştır. Osmaniye İlinde yapı denetim mevzuatının uygulanmasında yaşanan zorlukları tespit edebilmek için il içinde aktif olarak faaliyet gösteren 15 yapı denetim firmasında çalışan teknik personele, ruhsat düzenleyen idarelerin (belediyeler) ilgili birimlerinde çalışan teknik personele, yapı müteahhitlerine, proje müelliflerine ve şantiye şeflerine yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde yapı denetim mevzuatında karşılaşılan problemler belirlenmiş ve problemlerin çözümü için yasal mevzuatta ve uygulamada iyileştirilmesi gereken hususlar tespit edilmiştir.

Evaluation of The Problems Identified in The Building Inspection Legislation in Osmaniye Province

Research Article

Article History:

Received: 05.09.2022

Accepted: 06.04.2023

Published online: 04.12.2023

Keywords:

Building

Building control

Construction industry

Building inspection companies

Licensing authorities

ABSTRACT

Turkiye is located in the seismic belt and has experienced very painful experiences due to large-scale earthquakes that happened in the past. After the Marmara earthquake in August 1999, it became clear that a fundamental change should be made in the building inspection system. In order to ensure the resistance of the buildings against earthquakes; Law No. 4708 on Building Inspection entered into force in the Official Gazette dated July 13, 2001. The Regulation on Building Inspection Practices and Principles has also been prepared on the basis of this law. As of this date, the new law and regulation have been implemented in 19 pilot cities. As of 1st January 2011 laws and regulations have been implemented throughout the country. In this study, the building supervision legislation, the boundaries of which are drawn with the Law on Building Inspection and the Building Inspection Implementation Regulation, No. 4708 are discussed. In order to determine the difficulties experienced in the implementation of the building inspection legislation in Osmaniye province, a survey was conducted for the technical personnel working in the 15 construction inspection companies actively operating in the province, the technical personnel working in the relevant units of the administrations (municipalities) issuing licenses, the construction contractors,

the project owners, and the site chiefs. As a result of the study, the problems encountered in the building inspection legislation were determined and the issues that needed to be improved in the legal legislation and practice were specified to solve the problems.

To Cite: Boysal VB., Güvel ŞT. Yapı Denetim Mevzuatında Tespit Edilen Problemlerin Osmaniye İli Özelinde Değerlendirilmesi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2023; 6(3): 2296-2315.

1. Giriş

3194 Sayılı İmar Kanunu'na göre yapının tanımı; “karada ve suda, daimî veya muvakkat, resmi ve hususi yer altı ve yer üstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir” şeklindedir (3194 sayılı İmar Kanunu).

Yapı Denetim sisteminin asıl amacı; yapı denetimini yapan kamu kurum ve kuruluşların, Yapı Denetim Kuruluşları ile sürekli irtibatının sağlanarak; can ve mal güvenliğini sağlamak için, yapıların imar planlarına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun ve kaliteli bir şekilde yapılmasını temin etmektir (Merdin, 2010). Standartlara uygun kalitede bir yapının yapılması ancak yapının projenin ilk aşamasından yapı kullanım izni alınmasına kadar geçen süre içinde gerçekleşecek tüm işlemlerinin proje eklerine ve ilgili yasal mevzuata göre inşa edilmesi ve bu faaliyetlerin tamamının düzgün bir şekilde denetlenmesi ile mümkün olacaktır. Yapıların etkin bir şekilde denetlenmesi ile afetlerdeki kayıpları en aza indirmek, yapıların depreme karşı güvenilir bir şekilde inşasının sağlanması, daha sağlıklı ve güvenli yapılara sahip olunması amaçlanmaktadır. Ancak, yapı denetim faaliyetlerinin bütünü düşünüldüğünde tüm bu getirilen düzenlemelere rağmen, uygulama aşamalarında birçok sorun meydana gelmektedir.

2001 yılında Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve ilgili yasal mevzuatın yürürlüğe girmesi sonucu yapı üretim kalitesinde artış sağlanmıştır. Bunun yanında, yapılan çalışmalar sistemde halen sıkıntılar bulunduğunu göstermektedir (Çelik ve Ünal, 2017).

Bu çalışmada; yapı denetimi ile ilgili mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunlar Osmaniye İli özelinde değerlendirilmiştir. Mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunların altında yatan sebepleri belirlemek için geçmiş çalışmalardan farklı olarak yapı denetim sistemi içerisindeki tüm bileşenlerde çalışan teknik personelin görüşleri alınmak üzere bir anket çalışması yapılmıştır. Hazırlanan anket çalışması yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personele, ruhsat düzenleyen idareler olan belediyelerde çalışan teknik personele, yapı müteahhitlerine, proje müelliflerine ve şantiye şeflerine uygulanmıştır. Yapılan çalışma ile, yapı denetim mevzuatının uygulanmasında Osmaniye İli özelinde yaşanan problemlerin tespit edilmesi, ve problemlerin çözülmesi için yasal mevzuatta ve uygulamada yapılması gerekenler konusunda önerilerde bulunulması hedeflenmiştir.

2. Önceki Çalışmalar

Bu çalışmada; yapı denetim firmalarının sorunlarını belirlemeye yönelik ülkemizde yapılan araştırmalar incelenmiş, yapının inşası ve denetimine yönelik tespitler kısaca aşağıdaki Tablo 1’de derlenmiştir.

Tablo 1. Yapı denetiminde karşılaşılan sorunlar

Yapı Denetim Uygulamasına Yönelik Genel Sorunlar	Kaynak
Proje ve uygulamalarda görev ve sorumluluk bilinç yetersizliği	(Yağız, 2019) (Özkan, 2005)
Mevzuatın yeniden gözden geçirilmesinin gerekliliği	(Doğan, 2013)
Firma ile yüklenici firma arasındaki ilişkilerin yetersizliği	(Karahana, 2008) (Doğan, 2013)
İstihdam edilen teknik eleman sayısının yetersizliği	(Doğan, 2013)
Yapı denetimine rağmen kaçak yapılaşmanın önlenememesi	(Karaoğlu, 2011)
Sektörle İlgili Genel Sorunlar	
Proje müelliflerinin deneyim eksikliği (Mesleki yetersizlik)	(Güncü, 2020) (Özkan, 2005)
İstihdam edilen teknik personele mesleki yeterliliklerinin artırılmasına yönelik eğitimin verilmemesi	(Güncü, 2020)
Kontrol elemanlarının deneyim eksikliği (Mesleki yetersizlik)	(Sakallı, 2008) (Karahana, 2008) (Karaoğlu, 2011) (Güncü, 2020)
Yapı denetim personelinin ücretlerinin yetersizliği	(Özdemir, 2018) (Ünal, 2017)
Yapı denetim firmalarının yapılanma ve işleyişleri ile ilgili yetersiz gördükleri konular	(Çelik ve Ünal, 2017)
Türkiye'deki yapı inşaatlarında etik problemler	(Bayram, Aydınli, Budak, Oral, 2018)
Mevzuata ve Uygulamaya Yönelik Sorunlar	
Belediyelerde çalışan teknik personele deneyim eksikliği	(Demir, 2017)
Yapı denetim firmalarına verilen yaptırımların yetersiz oluşu	(Sakallı, 2008) (Özkan, 2005)
Belge yönetiminin mevzuata uygun yürütülmemesi	(Güncü, 2020)
Yapı denetim firmalarının büro ve şantiyelerinde yaptıkları denetlemelerde karşılaştıkları sorunlar	(Erdiş ve Gerek, 2012)
Meslek odalarının yapı denetime katkı sunmaması	(Kural, 2015)
Şantiye Yönetimine Yönelik Sorunlar	
Şantiye şefinin şantiyede bulunmaması	(Doğan, 2013)
Yetki belgeli usta/ustaların tercih edilmemesi	(Karaoğlu, 2011) (Kural ve Ünal, 2017)
Yetkili belgeli inşaat kontrolleri ve kalifiye işçi problemleri	(R.O.T. Official Gazette, 2010)
Yapı müteahhitlerinin proje dışı uygulamadaki talepleri	(Kural ve Ünal, 2017)
İSG önlemlerinin yetersiz oluşu	(Ünal, 2017) (Açıkel, 1998)
Yetersiz denetim	(Yılmaz, 2006)

Tablo 1'de görüldüğü üzere; yapının hem proje safhasında hem de denetimi ve inşası sırasında birçok problemle karşılaşıldığı anlaşılmakta ve yapının denetiminden tüm paydaşların müteselsilen sorumlu oldukları görülmüştür. Yapının üretim süreci; proje ve eklerinin tam olarak hazırlanması, yapıların sözleşme ve eklerine uygun inşası, denetimlerin ilgili taraflarca zamanında ve eksiksiz yapılması, belgelerin yasal mevzuata uygun şekilde ve eksiksiz yönetilmesi gibi birçok dinamiği de bünyesinde barındırmaktadır.

3. Materyal ve Metod

Yapı denetim sisteminin sorunlarını tespit etmek ve yürürlükte bulunan mevzuat ile ilgili görüşleri almak için anket formları hazırlanmıştır. Düzenlenen anket formları Osmaniye il ve ilçelerinde faaliyet

gösteren yapı denetim firmaları, belediyeler (Ruhsat düzenleyen idareler), proje müellifleri ve şantiye şefleri ile yapı müteahhitleri olmak üzere 4 farklı gruptaki sektör çalışanlarına uygulanmıştır. Anket sorularında; demografik özellikler, yapı denetim mevzuatına yönelik uygulamalar, şantiye yönetimine yönelik görüşler, şantiye yönetimine yönelik uygulamalar, mevzuatın getirdiği uygulamaya yönelik görüşler, uygulamaya yönelik genel görüşler, sektörle ilgili genel görüş ve düşünceler belirlenmiştir. Anket soruları literatürden elde edilen bilgiler ve yasal mevzuat göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Uygulanan anket çalışmalarından elde edilen verilerin yüzde değerleri ile SPSS istatistiksel analiz programı kullanılarak yapılan normallik testi ve Kruskal Wallis analiz sonuçları birlikte yorumlanmış ve paydaşlara önerilerde bulunulmuştur.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmaya Osmaniye ilinde aktif olarak faaliyet gösteren 15 yapı denetim firması çalışanı 135 adet teknik personel, ruhsat düzenleyen idarelerde çalışan 16 adet teknik personel, yapı müteahhitliği yapan 51 kişi, şantiye şefliği ve proje müellifliği yapan 65 adet teknik personel olmak üzere toplamda 267 kişi katılmıştır. Anket gruplarının dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Anket gruplarının dağılımı

Sıra No	Anket Grupları	Katılımcı Sayısı	Oranı
1	Yapı Denetim Personeli	135	%50,56
2	Ruhsat Düzenleyen İdare (Belediye)	16	%6
3	Yapı Müteahhitleri	51	%19,10
4	Şantiye Şefi ve Proje Müellifleri	65	%24,34
	TOPLAM	267	%100

Tablo 3’te katılımcıların öğrenim durumları verilmiştir. Ankete katılan grupların eğitim durumları incelendiğinde; yapı müteahhitlerinin eğitim seviyesinin çok düşük olduğu, yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personellerin, şantiye şefleri ve proje müelliflerinin mevzuat gereği en az lisans mezunu olması gerektiği için lisans mezunlarının bu gruplarda yüksek olduğu, ön lisans mezunlarının çoğunluğunun ise belediye personeli olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Öğrenim durumu

Sıra No	Öğrenim Durumu	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	İlkokul/Ortaokul	%0	%0	%15,68	%0	%3,92
2	Lise	%0	%0	%25,50	%0	%6,38
3	Ön Lisans	%6	%37,5	%3,92	%0	%11,85
4	Lisans	%85	%56,25	%54,90	%95,24	%72,85
5	Yüksek Lisans	%9	%6,25	%0	%4,76	%5

Tablo 4'te katılımcıların mesleki durumları verilmiştir. Ankete katılan grupların mesleki dağılımları incelendiğinde; ankete katılanların %50,5'i inşaat mühendisi, %31,1'i mimar, yapı müteahhitlerinin ise %45,10 oranında kalıp, demir, alçı, elektrik vb. ustası oldukları görülmüştür.

Tablo 4. Katılımcıların meslekleri

Sıra No	Meslek Durumu	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	İnşaat Mühendisi	%50,5	%37,5	%41,17	%46,15	%43,83
2	Mimar	%31,1	%12,5	%9,81	%27,70	%20,28
3	Makine Mühendisi	%9,6	%6,25	%0	%4,61	%5,12
4	Elektrik-Elektronik Mühendisi	%5,9	%6,25	%0	%9,23	%5,35
5	Tekniker	%2,9	%37,5	%3,92	%0	%11,07
6	Harita Mühendisi	%0	%0	%0	%12,31	%3,07
7	Diğer (Kalıp, Demir, Alçı, Elektrik Ustası vb.)	%0	%0	%45,10	%0	%11,28

Tablo 5'te katılımcıların mesleki deneyim süreleri verilmiştir. Ankete katılan grupların mesleki hizmet süreleri incelendiğinde; en yüksek deneyim süresinin 0-5 yıl aralığında olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Meslek ve hizmet süresi

Sıra No	Mesleki Hizmet Süresi	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	0 – 5 yıl	%33,3	%12,5	%29,42	%29,23	%26,11
2	6 – 10 yıl	%22,2	%12,5	%35,30	%24,61	%23,65
3	11 - 15 yıl	%7,42	%50	%11,77	%18,46	%21,91
4	16 – 20 yıl	%8,92	%12,5	%15,70	%10,77	%11,97
5	20 – 24 yıl	%9,61	%12,5	%7,81	%12,31	%10,56
6	25 yıl ve üzeri	%18,52	%0	%0	%4,62	%5,80

Katılımcılara yapı denetim kuruluşunda ne kadar maaş aldıkları sorulmuş ve Tablo 6'daki sonuçlar elde edilmiştir. Yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personellerin %54,3'ünün asgari ücret aldıkları ve kuruluşlarda çalışan teknik personellerin çoğunluğunun TMMOB'un her yıl açıkladığı asgari mimar/mühendis maaşının çok altında maaş aldıkları görülmüştür.

Tablo 6. Yapı denetim kuruluşu çalışanlarının maaş durumu

Sıra No	Maaş Aralığı	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Maaş Almıyorum	%6,1	-	-	-	%6,1
2	Asgari Ücret	%54,3	-	-	-	%54,3
3	Asgari Ücret ile TMMOB'un Açıklamış Olduğu Asgari Mimar/Mühendis Ücreti Arası					
		%25,7	-	-	-	%25,7
4	TMMOB'un Açıklamış Olduğu Asgari Mimar/Mühendis Ücretinden Fazlası					
		%13,90	-	-	-	%13,90

Katılımcılara proje müelliflerinin verdikleri hizmetin karşılığında ücretlendirmeleri nasıl yaptıkları ile alakalı olarak soru sorulmuş ve Tablo 7'deki sonuçlar elde edilmiştir. Proje müelliflerinin genelde, TMMOB'un açıklanmış olduğu birim fiyat üzerinden ücretlendirme yapmadıkları görülmüştür.

Tablo 7. Müelliflerin proje ücretlerini TMMOB'un açıklanmış olduğu fiyat üzerinden ücretlendirme durumu

Sıra No	Proje ücretlendirmelerini, TMMOB'un açıklanmış olduğu fiyattan mı yapıyorsunuz?	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	-	-	-	-	%7,69	%7,69
2	Hayır	-	-	-	-	%92,31	%92,31

Katılımcılara yapı denetim kuruluşunda çalışan teknik personellerin ve ruhsat düzenleyen idarelerde (belediyeler) çalışan teknik personellerin teknik eğitime ne sıklıkta tabi tutuldukları ile alakalı olarak soru sorulmuş ve Tablo 8'deki sonuçlar elde edilmiştir. Yapı denetimlerde çalışan teknik personellerin %68,6'sının, belediye personellerinin ise %75'nin hiçbir şekilde teknik bir eğitime tabi tutulmadıkları görülmüştür.

Tablo 8. Teknik eğitime tabii tutulma sıklığı durumu

Sıra No	Teknik Eğitim Hangi Sıklıkta Veriliyor?	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Verilmiyor	%68,6	%75	-	-	%71,8
2	6 Ay - 1 Yıl Arası	%22,9	%12,5	-	-	%17,7
3	1 Yıl - 2 Yıl Arası	%8,5	%12,5	-	-	%10,5

Katılımcılara statik analiz programlarının (STA4CAD, ideCAD vb.) kurum ve kuruluşlarda bulunması ile alakalı olarak soru yöneltilmiş ve Tablo 9'daki sonuçlar elde edilmiştir. Statik analiz programlarının (STA4CAD, ideCAD vb.) yapı denetim kuruluşlarında ve belediyelerde %84,6 oranında bulunduğu görülmüştür.

Tablo 9. Statik analiz programlarının kurum ve kuruluşlarda bulunma durumu

Soru	Statik analiz programları (STA4CAD, ideCAD vb.) bulunuyor mu?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%94,2	%75	-	-	%84,6
2	Hayır	%5,8	%25	-	-	%15,4

Katılımcılara ruhsat düzenleyen idarenin ruhsat ve eklerine aykırı durum tespitinde sorumlular hakkında bildirimde bulunma durumu ile alakalı olarak soru yöneltilmiş ve Tablo 10'daki sonuçlar elde edilmiştir. Ruhsat düzenleyen idarenin ruhsat ve eklerinde bir aykırılık tespitinde, sorumlular hakkında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'ne %81,25 oranında bildirimde bulunmadıkları görülmüştür.

Tablo 10. Ruhsat ve eklerinde aykırı durum tespitinde ilgili kuruma bildirimde bulunma durumu

Soru	Ruhsat ve eklerine aykırı durum tespitinde sorumlular hakkında bildirimde bulunuyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	-	%18,75	-	-	%18,75
2	Hayır	-	%81,25	-	-	%81,25

Katılımcılara yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmeme durumunun hangi sebeplerden kaynaklandığı ile alakalı olarak soru yöneltilmiş ve Tablo 11'deki sonuçlar elde edilmiştir. Yapı denetim kuruluşunda çalışan teknik personeller yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmeme nedenini büyük oranda, şantiye şefi görevlendirmelerinin; gerekli dokümanlarda (yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi gibi) imza bulunması zorunluluğu sebebiyle yapıldığı ve şantiye şeflerinin şantiyede aktif olarak görev almadıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Tablo 11. Yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmeme durumu

Soru	Yapılar şantiye şefleri tarafından neden denetlenmemektedir?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.	%17,6	-	-	-	%17,6
2	Şantiye şefi görevlendirilmelerinin, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi gibi evraklarda sadece imza atılması yönüyle yapılması.	%32,4	-	-	-	%32,4
3	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı taşra teşkilatı tarafından, 'İl Yapı Denetim Komisyon Kararlarında' şantiye şefi için sadece 3194 sayılı İmar Kanununun değerlendirilmesi yönü ile ilgili idarelere bildirimde bulunmaktan başka yaptırımın bulunmaması.	%16,2	-	-	-	%16,2
4	Ruhsat düzenleyen idareler tarafından, şantiye şefi hakkında İmar Kanunu'nun gereklerinin yerine getirilmemesi (idari para cezası veya TMMOB'ne bildirim).	%14,8	-	-	-	%14,8
5	Bina inşaatlarının yaklaşık % 75'nin inşaat işlerinden oluşmasına rağmen, o işte, elektrik veya makina teknikerinin/mühendisinin/teknik öğretmenin görevlendirilmesi, bu yüzden, ilgili şantiye şefinin görevini tam olarak yapamaması/bilmemesi	%19	-	-	-	%19

Katılımcılara Bakanlığın belirlemiş olduğu yapı denetim hizmet bedeli oranının yeterli olup olmadığı ile alakalı olarak soru yöneltmiş ve Tablo 12'deki sonuçlar elde edilmiştir. Ankete katılan tüm paydaşların çok büyük oranda yapı denetim hizmet bedeli oranını yeterli buldukları görülmüştür.

Tablo 12. Yapı denetim hizmet bedeli oranının yeterlilik durumu

Soru	Yapı denetim hizmet bedeli oranının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%60	%93,75	%80,39	%78,46	%78,15
2	Hayır	%40	%6,25	%19,61	%21,54	%21,85

Katılımcılara 3000 m² altındaki inşaatlarda yapı denetim bedelinin tek seferde yatırılmasında güçlük çekilmesine yönelik soru sorulmuş ve Tablo 13'teki sonuçlar elde edilmiştir. Yapı mütcahhitlerinin 3000 m² altındaki inşaatlarda yapı denetim bedelini tek seferde yatırmaları hususunda büyük oranda zorluk çektiklerini görülmüştür.

Tablo 13. 3000 m² altındaki inşaatlarda yapı denetim bedelinin yatırılmasında güçlük çekme durumu

Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	-	-	% 80,40	-	% 80,40
2	Hayır	-	-	% 19,60	-	% 19,60

Katılımcılara 3000 m²'yi geçmeyen yapıların ücretlerinin defaten yatırılması ile denetim faaliyetlerine olumlu etkisi olduğuna yönelik soru sorulmuş ve Tablo 14'teki sonuçlar elde edilmiştir. 3000 m²'ye kadar olan yapıların denetim ücretlerini defaten yatırılmasının denetim faaliyetlerine olumlu etkisi olduğuna yönelik görüşe, yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personellerin çok büyük oranda katıldıkları görülmüştür.

Tablo 14. İnşaat alanı 3000 m²'yi geçmeyen yapıların yapı denetim ücretlerinin defaten yatırılmasının denetime olumlu etkisi

Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Kesinlikle Katılıyorum	%45,7	-	-	-	%45,7
2	Katılıyorum	%42,8	-	-	-	%42,8
3	Kararsızım	%11,5	-	-	-	%11,5
4	Katılmıyorum	%0	-	-	-	%0
5	Kesinlikle Katılmıyorum	%0	-	-	-	%0

Katılımcılara yapı alanı 3000 m²'yi geçen yapıların %10'luk kısmı dışındaki yapı denetim hizmet bedeli taksitlerinin genelde zamanında ödenmemesi görüşüne katılıyor musunuz? sorusu yöneltmiş ve Tablo 15'teki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 15. Yapı alanı 3000 m²'yi geçen yapıların %10'luk kısmı dışındaki tutarların zamanında ödenmemesi durumu

Soru	Yapı alanı 3000 m ² 'yi geçen yapıların %10'luk kısmı dışındaki yapı denetim hizmet bedeli taksitlerinin genelde zamanında ödenmemesi görüşüne katılıyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcahidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Kesinlikle Katılıyorum	%37,1	%31,25	-	-	%34,18
2	Katılıyorum	%34,3	%18,75	-	-	%26,53
3	Kararsızım	%17,1	%18,75	-	-	%17,93
4	Katılmıyorum	%5,8	%18,75	-	-	%12,28
5	Kesinlikle Katılmıyorum	%5,7	%12,5	-	-	%8,98

Tablo 15 sorusuna verilen cevaplar SPSS programı kullanılarak normallik testi yapılmış ve test sonuçları Tablo 15-a'da verilmiştir. Kolmogrov Smirnov ve Shapiro-Wilk analiz sonuçlarına göre $p < 0,05$ olduğundan elde edilen veriler normal dağılıma uymamaktadır.

Tablo 15-a. Normallik testi

Sıra No	Statistic	Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk		
		df	Sig.	Statistic	df	Sig.
1	0,239	152	0,000	,834	152	0,000

a. Lilliefors Significance Correction

Bu nedenle, Tablo 15 sorusuna ait veriler ait gruplararası görüş farklılıklarını belirlemek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 15-b ve Tablo15-c'de verilmiştir. Analiz sonucuna göre $p > 0,05$ olduğundan Tablo 15 sorusu için gruplar arası bir görüş farklılığı bulunmamaktadır. Yani yapı denetim personelleri ile belediye teknik personellerinin, Tablo 15 sorusu için, %95 güven aralığında aynı görüşte olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 15-b. Kruskal Wallis/Ranks

Sıra No	Group	N	Mean Rank
1	YDP	136	74,93
2	BTP	16	89,81
	TOTAL	152	

Tablo 15-c. Kruskal Wallis/ Test İstatistiği^{a,b}

Sıra No	Chi-Square	df	Mean Rank
1	1,790	1	0,181

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Group

Sonuç olarak, yapı denetim bedelinin ruhsat alma aşamasından sonra ödenen tutarlarının (Ödenen %10'luk tardan sonraki kısmı) genelde zamanında ödenmemesi görüşüne her iki paydaşın da katıldıkları görülmüştür.

Katılımcılara yürürlükte bulunan mevzuatın tamamı düşünüldüğünde yapı denetime ait sorunlara cevap bulunduğu düşüncesine katılıyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve Tablo 16'daki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 16. Yürürlükte Bulunan mevzuatın yapı denetimine ait sorunların bütününe cevap bulması durumu

Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Kesinlikle Katılıyorum	% 11,4	% 12,5	% 3,92	% 12,31	% 10,03
2	Katılıyorum	% 31,4	% 18,75	% 45,10	% 40	% 33,81
3	Kararsızım	% 25,7	% 12,5	% 21,57	% 26,15	% 21,48
4	Katılmıyorum	% 14,3	% 37,5	% 21,57	% 18,46	% 22,95
5	Kesinlikle Katılmıyorum	% 17,2	% 18,75	% 7,84	% 3,08	% 11,73

Tablo 16 sorusuna verilen cevaplar SPSS programı kullanılarak normallik testi yapılmış ve test sonuçları tablo 16-a'da verilmiştir. Kolmogrov Smirnov ve Shapiro-Wilk analiz sonuçlarına göre $p < 0,05$ olduğundan elde edilen veriler normal dağılıma uymamaktadır.

Tablo 16-a. Normallik testi

Sıra No	Statistic	Kolmogorov-Smirnov ^a Df	Sig.	Statistic	Shapiro-Wilk df	Sig.
1	,220	268	0,000	0,899	268	0,000

a. Lilliefors Significance Correction

Bu nedenle, Tablo 16 sorusuna ait veriler için gruplararası görüş farklılıklarını belirlemek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 16-b, Tablo 16-c, Tablo 16-d ve Tablo 16-e'de verilmiştir. Analiz sonucuna göre $p > 0,05$ olduğundan Tablo 16 sorusu için tüm gruplar birlikte analiz edildiğinde gruplar arası bir görüş farklılığı bulunmamaktadır (Tablo 16-b ve Tablo 16-c). Ancak tüm grupların ortalama rank değerleri incelendiğinde, YTP ile PM/ŞŞ grupları arasında diğer gruplara göre daha fazla fark görülmektedir.

Tablo 16-b. Tüm gruplar için Kruskal Wallis/Ranks

Sıra No	Group	N	Mean Rank
1	YDP	136	74,93
2	BTP	16	89,81
3	YP	51	133,00
4	PM/ŞŞ	65	118,84
	TOTAL	268	

Tablo 16-c. Tüm gruplar için Kruskal Wallis/Test istatistiği^{a,b}

Sıra No	Chi-Square	Df	Mean Rank
1	5,569	3	0,135

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Group

Bu nedenle 4 gruptan farklı ikili gruplar arasında Kruskal Wallis testleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, tüm ikili gruplar arasında yalnızca BTP ile PM/ŞŞ grupları arasında %95 güven aralığında anlamlı bir görüş ayrılığı olduğu belirlenmiştir (Tablo 16-d ve Tablo 16-e). Sonuç olarak, Kruskal Wallis ve yüzdesel analiz sonuçları birlikte düşünüldüğünde, BTP grubu hariç diğer tüm grupların, Tablo 16 sorusu için aynı görüşte olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 16-d. BTP ile PM/ŞŞ için Kruskal Wallis/Ranks

Sıra No	Group	N	Mean Rank
1	BTP	16	51,63
2	PM/ŞŞ	65	38,38
	TOTAL	81	

Tablo 16-e. BTP ile PM/ŞŞ için Kruskal Wallis/ Test İstatistiği^{a,b}

Sıra No	Chi-Square	df	Mean Rank
1	4,381	1	0,036

a. Kruskal Wallis Test
b. Grouping Variable: Group

Katılımcılara Osmaniye ilinde, 1/1/2011 tarihi itibariyle yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek, inşaatların kalitesinde artış olmasına yönelik görüşe katılıyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve Tablo 17'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablo 17'ye göre, paydaşların büyük bir oranda inşaatların kalitesinde artış olması düşüncesine katıldıkları görülmüştür.

Tablo 17. 1/1/2011 tarihinde yapı denetim sistemi uygulamasına geçilme ile inşaat kalitesinden artış olması durumu

Soru	Osmaniye ilinde, 1/1/2011 tarihi itibariyle yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek, inşaatların kalitesinde artış olmasına yönelik görüşe katılıyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcahidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Kesinlikle Katılıyorum	%31,5	%37,5	%35,30	%30,77	%33,77
2	Katılıyorum	%45,7	%43,75	%47,05	%55,39	%47,97
3	Kararsızım	%22,8	%12,5	%13,73	%7,70	%14,18
4	Katılmıyorum	%0	%6,25	%0	%3,07	%2,33
5	Kesinlikle Katılmıyorum	%0	%0	%3,92	%3,07	%1,75

Tablo 17 sorusuna verilen cevaplar SPSS programı kullanılarak normallik testi yapılmış ve test sonuçları tablo 17-a'da verilmiştir. Kolmogrov Smirnov ve Shapiro-Wilk analiz sonuçlarına göre $p < 0,05$ olduğundan elde edilen veriler normal dağılıma uymamaktadır.

Tablo 17-a. Normallik testi

Sıra No	Statistic	Kolmogorov-Smirnov ^a df	Sig.	Statistic	Shapiro-Wilk df	Sig.
1	0,260	268	0,000	0,803	268	0,000

a. Lilliefors Significance Correction

Bu nedenle, Tablo 17 sorusuna ait veriler ait gruplararası görüş farklılıklarını belirlemek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 17-b ve Tablo 17-c'de verilmiştir. Analiz sonucuna

göre $p>0,05$ olduğundan Tablo 17 sorusu için gruplar arası %95 güven aralığında bir görüş farklılığı bulunmamaktadır.

Tablo 17-b. Kruskal Wallis/Ranks

Sıra No	Group	N	Mean Rank
1	YDP	136	135,67
2	BTP	16	131,47
3	YP	51	132,53
4	PM/ŞŞ	65	134,35
	TOTAL	268	

Tablo 17-c. Kruskal Wallis/Test istatistiği^{a,b}

Sıra No	Chi-Square	Df	Mean Rank
1	0,105	3	0,991

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Group

Sonuç olarak, tablo 17 sorusu için, yüzdesel ve kruskal Wallis analizi birlikte düşünüldüğünde, tüm grupların, yapı denetim sistemi uygulamasının inşaatların kalitesinde artış olması düşüncesine katıldıkları anlaşılmaktadır.

Katılımcılara Sadece Kat irtifakı tapu senedi düzenlenmiş, ancak, yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinden %100 seviyesinde olmayan yapıların, altyapı tesislerinden faydalanmasını doğru buluyor musunuz? Sorusu yöneltilmiş ve tablo 18'deki sonuçlar elde edilmiştir. Ankete yapı müteahhitleri dışında kalan paydaşların; yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinde %100 seviyesinde olmayan yapıların, altyapı tesislerinden faydalanması sorusuna büyük oranda katılmadıkları görülmüştür. Ankete katılan yapı müteahhitlerinin ise yaklaşık %40 oranında yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinden %100 seviyesinde olmayan yapıların, altyapı tesislerinden faydalanması sorusuna katılmadıkları görülmüştür.

Tablo 18. Yapı Kullanma İzin Belgesi, İş Bitirme Tutanağı ve UYDS Üzerinden %100 Seviyesinde Olmayan Yapıların, Altyapı Tesislerinden Faydalanması Durumu

Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%28,6	%12,5	%58,82	%38,46	%34,60

2	Hayır	%71,4	%87,5	%41,18	%61,54	%65,40
---	-------	-------	-------	--------	--------	--------

Katılımcılara kaçak yapı ile mücadele kapsamında, yapı denetim sisteminin varlığını, mücadele yapılması hususunda yeterli buluyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve Tablo 19'daki sonuçlar elde edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun, yapı denetimin varlığını kaçak yapı ile mücadele kapsamında yeterli görmediklerine yönelik görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 19. Kaçak Yapı ile Mücadele

Soru	Kaçak yapı ile mücadele kapsamında, yapı denetim sisteminin varlığını, mücadele yapılması hususunda yeterli buluyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%37,1	%18,75	%35,30	%29,23	%30,09
2	Hayır	%62,9	%81,25	%64,70	%70,77	%69,91

Katılımcılara Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından İmar Kanunu'nun geçici maddesi olarak eklenip yayımlanarak yürürlüğe giren İmar Affının faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve Tablo 20'deki sonuçlar elde edilmiştir. Ankete katılan tüm paydaşların büyük oranda imar affını faydalı bulmadıkları görülmüştür.

Tablo 20. 2017 Tarihinden Önce Yapılmış Yapılar İçin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tarafından Yayımlanarak Yürürlüğe Giren İmar Affının Durumu

Soru	Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından İmar Kanunu'nun geçici maddesi olarak eklenip yayımlanarak yürürlüğe giren İmar Affının faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Müteahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%25,7	%25	%31,37	%29,23	%27,82
2	Hayır	%74,3	%75	%68,63	%70,77	%72,18

Katılımcılara Yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu, hakedişlerden ilgili idare payı altında (belediyeler ve bakanlık payları) %3'lük kesinti yapılmaktadır. Bu kesintinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve Tablo 21'deki sonuçlar elde edilmiştir. Ankete katılan yapı denetim kuruluşundan çalışan teknik personellerin ve belediye personellerinin, Yapı denetim

kuruluşlarının yapmış olduğu, hak edişlerden ilgili idare payı altında (belediyeler ve bakanlık payları) %3'lük kesinti oranını yeterli buldukları görülmüştür.

Tablo 21. Yapı Denetim Kuruluşlarının Yapmış Olduğu, Hakedişlerden İlgili İdare Payı Altında (Belediyeler ve Bakanlık Payları) %3'lük Kesintinin Yeterliliği

Soru	Yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu, hakedişlerden ilgili idare payı altında (belediyeler ve bakanlık payları) %3'lük kesinti yapılmaktadır. Bu kesintinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?					
Sıra No	Cevaplar	Yapı Denetim Personeli	Belediye Personeli	Yapı Mütcaahhidi	Şantiye Şefi ve Proje Müellifi	Genel Ortalama
1	Evet	%85,7	%62,5	-	-	%74,10
2	Hayır	%14,3	%37,5	-	-	%25,90

5. Sonuç

Bu çalışmada; Osmaniye ilinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşlarında görev yapan denetçiler ve yardımcı kontrol elemanları ile yapı denetim sisteminin uygulanmasında önemli görevleri olan proje müellifleri, şantiye şefleri, yapı müteahhitleri, ruhsat düzenleyen idarelerdeki yapı denetim ve yapı ruhsat servisindeki teknik personelin, görev ve sorumlulukları çerçevesinde mevcut sistemin işleyişi ve olası çözümlerle ilgili görüşleri anket çalışması ile derlenmiştir. Yapılan anket çalışmasında ulaşılan sonuçlar aşağıda başlıklar halinde listelenmiştir.

5.1. Demografik Özelliklere Yönelik Sonuçlar;

- Eğitim seviyesi en düşük olan grubun yapı müteahhitleri olduğu, şantiye şefleri ve proje müelliflerinin lisans mezuniyet oranının çok yüksek olduğu görülmektedir.
- Tüm gruplarda inşaat mühendisi oranı diğer mesleklere göre fazla olup, inşaat mühendisi oranının en yüksek olduğu grubun yapı denetim grubu olduğu görülmektedir.
- Ankete katılanların mesleki hizmet süreleri incelendiğinde; deneyim sürelerinin 0-5 yıl aralığında olduğu görülmektedir.
- Yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personelin büyük çoğunluğunun maaşlarını, asgari ücret seviyesinde aldıkları görülmektedir.
- Proje müelliflerinin üstlendikleri projelerin ücretlendirmesini TMMOB'un açıklamış olduğu fiyat üzerinden yapmadıkları görülmektedir.

5.2. Mevzuata Yönelik Uygulamalarla İlgili Sonuçlar;

- Yapı denetim kuruluşlarında çalışan ve belediyelerde çalışan teknik personellere büyük bir oranda teknik bir eğitim verilmediği görülmektedir. Yasal mevzuata göre yapı denetim kuruluşlarında ve belediyelerde çalışan teknik personellere teknik eğitim verilmesi bakımından bir düzenleme de bulunmamaktadır.

- Yapı yaklaşık maliyetlerinin çok artması, yapı denetim ücretlerinde oluşan artış nedeni ile yapı sahiplerinin, yapı denetim hizmet bedelini ödemekte güçlük yaşadıkları ve bu duruma itiraz ettikleri görülmektedir.
- Yapı denetim kuruluşlarının ve belediyelerin tamamında statik analiz programlarının bulunmadığı görülmektedir.

5.3. Şantiye Yönetimine Yönelik Uygulamalarla İlgili Sonuçlar;

- Yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmeme sebebinin büyük ölçüde ‘şantiye şefi görevlendirmelerinin, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi gibi evraklara yalnızca imza atılması amacıyla yapılması’ yönünde olduğu görülmektedir.

5.4. Uygulamaya Yönelik Genel Görüşler İle İlgili Sonuçlar;

- Yapı denetim hizmet bedel oranı, yapı denetim kuruluşları tarafından %40 oranında yetersiz bulunmakla birlikte, diğer tüm kişi ve kuruluşlar tarafından yeterli bulunduğu görülmektedir.
- Yapı müteahhitlerinin, 3000 m² altındaki inşaatlarda yapı denetim bedelinin yatırılmasında, büyük oranda güçlük çektikleri görülmektedir.
- Yapı denetim kuruluşlarının, yapı alanı 3000 m²’yi geçmeyen yapıların ücretlerinin defaten yatırılması hükmünün getirilmesi ile faaliyetlerinin yürütülmesine büyük oranda olumlu katkısı olduğunu düşündükleri görülmektedir.
- Yapı alanı 3000 m²’yi geçen yapıların %10’luk kısmı dışındaki yapı denetim tutarı taksitlerinin zamanında ödenmediği görülmektedir.
- 1/1/2011 tarihi itibarıyla yapı denetim uygulamasına geçilmesi, 1/1/2019 tarihi itibarıyla yapıları denetleyecek kuruluşların elektronik ortamda belirlenmesi ve bununla beraber yapı denetim kuruluşlarının yapmış oldukları denetim standartlarında da artış olduğu görülmektedir.
- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve yapı denetimi hakkındaki tüm mevzuat düşünüldüğünde, standartlara uygun şekilde kaliteli yapı yapılmasına yönelik amaca ulaşamadığı görülmektedir.

5.5. Sektörle İlgili Genel Görüşler ile İlgili Sonuçlar;

- Yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinden %100 seviyesinde tamamlanmayan yapıların altyapı tesislerinden faydalanması durumunun doğru bulunmadığı görülmektedir. Ankete katılan grupta bulunan yapı müteahhitlerinin çoğunluğunun ise bu uygulamayı doğru buldukları görülmektedir.

5.6. Mevzuat ve Uygulamaya Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar:

- Kaçak yapılaşmanın önlenmesi kapsamında, yapı denetim sistemin yeterli görülmediği, 31/12/2017 tarihi öncesinde yapılan yapılar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayımlanarak yürürlüğe giren İmar Affı'nın da faydalı bulunmadığı görülmektedir.
- Yapı denetim kuruluşlarının hazırladığı hakedişlerden ilgili idare payı (belediyeler ve bakanlık payları) adı altında kesilen %3'lük tutarın, yeterli olduğu görülmektedir.

5.7. Öneriler

Yapı denetimi: pek çok kişi, kurum ve kuruluşun bir araya geldiği topluluktur. Paydaşların tümünün yapının denetimi sırasında görev ve sorumluluklarını eksiksiz ve kusursuz olarak yerine getirebilmelerinin sağlanması amacıyla aşağıda yazılı bulunan öneriler sıralanmıştır.

- Yapı denetim sisteminde görevli teknik personel ve şantiye şeflerinin taban aylıkları, Bakanlık ve TMMOB tarafından belirlenecek olan taban aylık sistemine göre belirlenmeli ve bu ücretin altında personel çalıştırılmasına izin verilmemesi,
- Projelerin meslek odaları tarafından onaylanması yasal bir zorunluluk haline getirilmesi,
- Projeyi hazırlayan, müteahhitliğini üstlenen ve şantiye şefliğini yapan teknik personelin birbirinden farklı kişilerden oluşturulması ile mesleki bağımsızlık ve ilave istihdam sağlanması,
- Teknik personele güncel mevzuatı takip etmeleri ve bilgilerini taze tutmak için belirli aralıklarla eğitim verilmesi,
- Yapı denetim firmaları ve belediyelerde çalışan teknik personele belirli aralıklarla eğitim verilmesi zorunlu tutulması,
- Teknik personele, belirli bir eğitim saati, deneyim yılı ve sınav başarısına bağlı olarak, proje müellifliği, şantiye şefliği ve denetçi mühendislik görevlerini üstlenmek için yetki verilmesi sağlanması,
- Yapı denetim hizmet bedeli ödemesinin, her büyüklükteki yapı alanı için kademeli ödemeye uygun hale getirilmesi,
- Bakanlık tarafından akredite olmuş statik analiz programlarının yapı denetim kuruluşlarında ve belediyelerde bulunmasının yasal mevzuatta yapılacak düzenleme ile zorunlu tutulması,
- Yapı denetim kuruluşlarının iş süresince her türlü denetim ve yazışmayı, elektronik ortamda yapmaları ve UYDS sistemine kaydetmeleri zorunlu tutulması,
- Ruhsat düzenleyen idarelerin (belediyeler) yapı denetiminde yaptıkları her türlü tespiti ve denetimi elektronik ortamda yapmaları ve UYDS sistemine kaydetmeleri zorunlu tutulması,
- Yapı kullanma izni alınmayan yapıların, altyapı hizmetlerinden faydalanması önlenmesi,

- İmar Barışı kapsamında verilen yapı kayıt belgelerinin, yapı kullanım izin belgesine dönüştürülmesi için, bir süre kısıtı getirilmesi ve belirlenen süre içinde dönüştürülmeyen belgelerin iptal edilerek, ilgili yapının kaçak yapı sınıfına dönüştürülmesi ve bu konuda Bakanlık tarafından eğitim ve teknik danışmanlık hizmeti verilmesi,
- Yapı denetim hizmeti hakediş bedelinden ruhsatı veren ilgili idare ve Bakanlık için yapılan kesintilerin bir kısmının, mesleki ve teknik eğitimler için kullanılmak üzere TMMOB'a aktarılması,
- Yapı denetim sisteminin, MAKS ve UYDS sistemlerinin birbirlerine entegrasyonu yapılarak takip edilmesi.

Yapı denetiminde önemli yer tuttuğu düşünülen 4 farklı grubu kapsayan bu çalışmanın, elde edilen genel sonuçların yanı sıra ileride yapılacak çalışmalar için de yön gösterici olması hedeflenmiştir. Çalışmada yer alan meslek gruplarının ayrı ayrı ele alınmasıyla araştırma kapsamı geliştirilebilir, genişletilebilir veya özelleştirilebilir. Ayrıca 2011 yılından beri Türkiye genelinde tüm illerde uygulanmaya başlanan yapı denetimi ile ilgili kanun ve yönetmeliklerin, inşaat sektörü üzerine etkilerini belirlemek amacıyla yapılacak araştırmalarda, bu çalışmadan elde edilen sonuçlardan yararlanılabilir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti

Yazarlar makaleye benzer oranda katkı sağlamış olduğunu beyan eder.

Kaynakça

- Açıkel A. Yapı denetiminin kalite üzerine etkisi ve Konya örneği. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi, 1998.
- Bayram S., Aydın S., Budak A., Oral E. Ethical problems in the production and inspection of construction in Turkey. Pamukkale Univ. J. Eng. Science 2018; 24: 461–467.
- Çelik G., Ünal C. Yapı denetim firmalarının sorunlarının belirlenmesi ve Adana örneği. Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi 2017; 32(4): 71-78.
- Demir MŞ. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapı denetimi uygulaması ve yeni bir yapı denetimi modeli önerisi. Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Doğan A. Ankara'da yapı denetim sorunlarının belirlenmesiyle ilgili bir saha çalışması. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi 2013.
- Erdiş, E., Gerek İH. e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Engineering Sciences, 2012;

7(1): 291-298.

İmar Kanunu. Web sitesi <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>.

Güncü D. Yapı denetim kuruluşlarının sorunları ve yapı denetimi sistemindeki sorunlar-Van Örneği.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Van, Yüksek Lisans Tezi 2020.

Karahan AY. İstanbul'da faaliyet gösteren yapı denetim şirketlerinin uygulamaya yönelik karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik bir araştırma. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi 2008.

Karaoğlu E. 4708 sayılı yapı denetim kanununun denetimdeki verimliliği. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2011, İstanbul

Kural R., Ünal O. İnşaat sektöründe yapı denetimi ve Afyonkarahisar ilindeki uygulamaların araştırılması, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi 2015; 15(3): 1-10.

Kural R. İnşaat sektöründe yapı denetimi ve Afyonkarahisar ilindeki uygulamaların araştırılması. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon, Yüksek Lisans Tezi 2015.

Merdin S. Yapı denetimi. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2010.

Özdemir H. Yapı denetim kuruluşlarının sorunları ve yapı denetimi sistemindeki sorunlar: Muğla örneği. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Özkan G. Türkiye'de yapı denetim sistemi ile ilgili yaklaşımlar. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi 2005.

Sakallı F. Yapı denetim sisteminde yaşanan sorunlar, 4708 sayılı Yapı Denetim Hakkında Kanun'daki eksiklikler ve çözüm önerileri. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi 2008.

Ünal C. Yapı denetim firmalarının sorunlarının belirlenmesi ve Adana örneği. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, Yüksek Lisans Tezi 2017.

Yağız S. Türkiye'de yapı denetimi uygulaması ve konut niteliğine etkisi: Bursa alan araştırması, Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Yapı Denetimi Hakkında Kanun, Web Sitesi. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4708.pdf>.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği. Web Sitesi, <http://www.csb.gov.tr>.

Yılmaz H. Türkiye'de 1980'den sonra kent planlaması hizmetlerinin özel kesime gördürülmesi eğilimleri: Yapı denetim kuruluşları örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi, 2006.

R.O.T Ministry of Development. 10th Development Report 2014-2018, Ankara, 219p.

National CAD and GIS Solutions Inc. Building Inspection System Users' Manual, 2007; 79p.

R.O.T. Official Gazette. Regulation on the records of building contractors. Construction Supervisors and Skilled Workers with Authorisation Certificates, 27787, 16.12.2010.